

Important Questions Class 10 Sanskrit Chapter 1

शुचिपर्यावरणम्

दुर्वहमत्र जीवितं जातं प्रकृतिरेव शरणम् । शुचि-पर्यावरणम् ॥1॥

प्रश्न 1. किं प्रकृतिः दुर्वहमत्र जीवितं जातं शरणं ददाति? (What provides a sustainable environment for life in this challenging situation?)

उत्तर : शुचि-पर्यावरणम् (A clean and pure environment)

कज्जलमलिनं धूमं मुञ्चति शतशकटीयानम् ।
वाष्पयानमाला सन्धावति वितरन्ती ध्वानम् ॥ शुचि ॥ 2 ॥

प्रश्न 2. किं मुञ्चति कज्जलमलिनं धूमं शतशकटीयानि? (What releases dense smoke in hundreds of thousands?)

उत्तर : ध्वानम् (Sound)

वायुमण्डलं भृशं दूषितं न हि निर्मलं जलम् ।
कुत्सितवस्तुमिश्रितं भक्ष्यं समलं धरातलम् ॥ शुचि ॥ 3 ॥

प्रश्न 3. किं वायुमण्डलं दूषितं भवति यत् निर्मलं जलम्? (What is polluted in the atmosphere while water remains clean?)

उत्तर : भर्ष्यं (Edible food)

कञ्चित् कालं नय मामस्मान्नगराद् बहुदूरम् ।
प्रपश्यामि ग्रामान्ते निर्झर-नदी-पयःपूरम् ॥ शुचि ॥4॥

प्रश्न 4. किं प्रपश्यामि नगरात् बहुदूरं ग्रामान्ते सम्पूर्णं पयः निर्झर-नदी-पयोजलं भवति? (What do I see in the villages far away from the city, a complete abundance of water from flowing streams and rivers?)

उत्तर : नदी-पयःपूरं (Abundance of river water)

हरिततरुणां ललितलतानां माला रमणीया ।
कुसुमावलिः समीरचालिता स्यान्मे वरणीया ॥ शुचि ॥5॥

प्रश्न 5. किं समीरः चालयति हरिततरुणां ललितलतानां मालाम्? (What makes the beautiful garland of green and young trees sway?)

उत्तर : वायुः (Wind)

अयि चल बन्यो खगकुलकलरव गुञ्जितवनदेशम्
पुर-कलरव सम्भमितजनेभ्यो पृतसुखसन्देशम् ॥ शुचि.....॥ 6 ॥

प्रश्न 6. किं खगकुलकलरवः गुञ्जति चल बन्यो वनदेशम्? (What causes the melodious sounds of birds to echo in the forest?)

उत्तर : वायुः (Wind)

प्रस्तरतले लतातरुगुल्मा नो भवन्तु पिष्टाः ।
पाषाणी सभ्यता निसर्गे स्यान्न समाविष्टा ॥ शुचि ॥ 7 ॥

प्रश्न 7. किं निसर्गे प्रस्तरतले लतातरुगुल्माः न भवन्तु पिष्टाः? (What should not be covered with creepers and trees in the natural surroundings?)

उत्तर : पाषाणीः (Stones)